

Klimat- och näringslivsdepartementet
Enheten för cirkulär ekonomi, kemikalier
och strålning

Datum

2026-09-09

Diarienummer

Ä 2026-1169:01

Remissvar - Naturvårdsverkets skrivelser med framställningar om förenklingar och förbättringar i spårbarhetssystemet för farligt avfall samt om att införa spårbarhet för långlivade organiska föroreningar i avfall (Ert dnr. KN2026/00593)

Tillväxtverket arbetar för konkurrenskraftiga företag och en hållbar utveckling i alla delar av Sverige. Myndigheten gör detta genom att skapa förutsättningar för stärkt konkurrenskraft, ökad innovation, förbättrad omställningsförmåga och en hållbar utveckling i hela landet.

Tillväxtverket är beredskapsmyndighet och sektorsansvarig myndighet för industri, byggande och handel. Verksamheten bedrivs inom tre politikområden – regional utvecklingspolitik, landsbygds politik och näringspolitik – som är ömsesidigt förstärkande.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Skrivelsen om förenklingar och förbättringar i spårbarhetssystemet för farligt avfall

Tillväxtverket välkomnar Naturvårdsverkets ambition att ta fram ett mer ändamålsenligt regelverk som förenklar och förtydligar för bland annat företag. Tillväxtverket bedömer att flera av förslagen i den skrivelse som rör förslag på förenklingar och förbättringar i spårbarhetssystemet för farligt avfall verkar i denna riktning.

Tillväxtverket ser även positivt på att Naturvårdsverket i arbetet med förenklingar och förbättringar genomfört omfattande dialoger med företag och branschorganisationer i

syfte att bättre förstå effekter för företag av det nuvarande respektive det föreslagna regelverket. Därigenom finns det bättre förutsättningar för att skapa mer ändamålsenliga regler, att fler förbättringsförslag kan fångas upp och att den ömsesidiga förståelsen kan öka mellan myndigheter och företag om deras respektive situation.

Det är viktigt att det är enkelt för företag att efterleva reglerna om spårbarhet. För om det i praktiken blir klart enklare ökar möjligheten att nå en bättre regelefterlevnad hos företagen och därmed sannolikheten för att målen inom hälsa och miljö kan nås. Det är viktigt att se på helheten så att samtliga regelverk inom avfallsområdet samverkar och att de sammantaget är tydliga och enkla för företagen att efterleva. När företag ser att regelverken är enkla och åtgärderna som företagen behöver vidta är proportionerliga och konkret leder till förbättringar för miljö och hälsa ökar incitamenten för fler att följa regelverken.

Tillväxtverket ser i nuläget en negativ utveckling för flera branscher där företag i ökande grad upplever mängden uppgifter som ska lämnas till myndigheter som ett stort hinder för tillväxt (Företagens villkor och verklighet 2026). Enligt Tillväxtverkets bedömning har regler inom miljö- och klimatområdet och tillämpningen av dessa regler en stor påverkan på den utvecklingen. Ett av regeringens mål inom förenklingsområdet är att de samlade regelverken ska utgå från proportionalitet och vara utformade så att de bidrar till att främja svenska företags tillväxt, konkurrenskraft samt innovations- och omställningsförmåga.

Enligt remissen har under ca 5 år endast ca 62 000 verksamheter av de ca 1,3 miljoner verksamheter som någon gång borde ha omfattats av skyldigheten att rapportera farligt avfall faktiskt rapporterat. Detta visar att regelefterlevnaden/rapporteringsgraden sett till antalet företag uppgår till endast ca 5 procent. Detta är en indikation på att regelverket i praktiken inte är ändamålsenligt och att en betydligt bredare genomlysning än den som nu genomförts är motiverad. Tillväxtverket bedömer att en bredare genomlysning bör genomföras, för att förstå hur regleringen påverkar företagen och hur den kan anpassas för bättre regelefterlevnad. Detta bör leda till förslag på mer omfattande förändringar som kan ge en klart bättre ändamålsenlighet och proportionalitet och till klart större förenklingar för företag än de nu föreslagna. Förslag bör genomföras som håller sig inom ramen för nuvarande regelverk. Vid behov bör förslag lämnas på justeringar av regelverket på EU-nivå om detta kan bidra till att ytterligare öka ändamålsenligheten.

Mot bakgrund av att det övergripande syftet med spårbarhetssystemet är att skydda miljön och människors hälsa är det viktigaste att en så stor andel av det farliga avfallet som möjligt blir omhändertaget och bearbetat på ett bra sätt, inte att staten har full kontroll på en så stor del av avfallet som möjligt i varje led i avfallskedjan.

Vid transport av farligt avfall behöver företag tillstånd från Länsstyrelsen (i vissa fall räcker det med anmälan). Företag som transporterar eget eller andras farliga avfall behöver således både lämna information till Länsstyrelsen och till spårbarhetssystemet som administreras av Naturvårdsverket. Enligt Tillväxtverket finns det med hög sannolikhet goda möjligheter att utforma ett system för spårbarhet av farligt avfall som är klart enklare och mindre kostnadsdrivande för företag samtidigt som skyddet för miljön och människors hälsa i praktiken kan vara oförändrat eller bli bättre.

Ett sätt att minska kostnaderna för ett stort antal företag är att införa mer omfattande undantag för små avfallsmängder.

När en återvinningscentral tar emot farligt avfall från ett företag ska återvinningscentralen rapportera till spårbarhetssystemet bland annat vilket företag de tar emot avfallet från och vilken typ av avfall det är. Därför är Tillväxtverkets bedömning att det inte är ändamålsenligt att det företag som lämnar avfallet är skyldigt att skicka in samma uppgifter och att felbedömningar av avfallets exakta innehåll kan leda till miljöstraffavgifter.

Tillväxtverket ser positivt på att Naturvårdsverket identifierat behovet av vägledning från Naturvårdsverket i relation till tillsynsmyndigheter. Tillväxtverket vill betona att det är viktigt att Naturvårdsverket tar ett helhetsansvar för den information som företag har behov av från Naturvårdsverket och även från andra tillsynsmyndigheter. Exempelvis länsstyrelser och kommuner behöver konkret stöd från Naturvårdsverket för att kunna ge företag så korrekt och lättillgänglig information som möjligt. Samverkan bör ske mellan de offentliga aktörerna i syfte att säkerställa att informationen hos samtliga är likvärdig, så att det är tydligt vem som ansvarar för vad och företagens skyldigheter i olika situationer.

Tillväxtverket anser att det är viktigt att Naturvårdsverkets API och att offentliga e-tjänster i relation till företag är användarvänliga innan de nya reglerna träder i kraft. Därför är det viktigt att såväl myndigheter som privata aktörer får tillräckligt med tid på sig för att säkerställa att tillämpningen av de ändrade reglerna blir så kostnadseffektiv och smidig som möjligt för företag. Berörda myndigheter bör rikta information till företag innan de ändrade reglerna träder i kraft. Tillväxtverket bidrar gärna med stöd kring utformningen av informationen samt i den mån det är ändamålsenligt med kommunikation till företag genom verksamt.se.

Tillväxtverket ser positivt på Naturvårdsverkets ambition att genom strategiska utvecklingsinsatser bland annat förenkla företagens informationshantering, öka återanvändning av uppgifter som finns hos myndigheter och möjliggöra att företag kan få större nytta av data som finns i spårbarhetssystemet.

I och med att både det nuvarande regelverket och det föreslagna regelverket enligt Tillväxtverkets bedömning är klart kostnadsdrivande för företag ser Tillväxtverket en risk för att relativt många företag inte kommer följa det föreslagna regelverket.

Framställan om att införa spårbarhet för långlivade organiska föroreningar i avfall

Tillväxtverket konstaterar att förslaget att verksamheter (bland annat företag) ska rapportera avfall som innehåller långlivade organiska föroreningar även i de fall avfallet inte är farligt avfall medför en tydlig kostnadsökning för berörda företag. Det är därför viktigt att denna kostnadsökning beräknas och att beslutsunderlaget kompletteras med den uppgiften innan beslut. På sida 11 skriver Naturvårdsverket att för de som hanterar icke farligt avfall som innehåller POPs (persistent organic pollutants, det vill säga långlivade organiska föroreningar) över de koncentrationsgränser som anges i bilaga IV till POPs-förordningen är det "en väsentligt större administrativ börda som påförs". Trots detta saknas beräkningar av kostnader för de företag som föreslås beröras av detta. Tillväxtverket saknar beräkningar av vilka kostnader som uppstår för företag i olika delar av avfallsskedjan för att identifiera vilka ämnen som finns i olika avfallsmängder. Tillväxtverket uppfattar att exempelvis ett litet företag som avser att lämna avfall till en återvinningscentral för att inte riskera sanktioner först skulle behöva ta prover av varje enskild produkt (såsom exempelvis ett klädesplagg eller en elsladd) och skicka dessa för analys. Detta framstår som omotiverat krångligt och kostnadsdrivande.

Denna bild förstärks av att Tillväxtverket erfar att behandlingen av materialen på återvinningscentralerna oavsett rapporteringen generellt är densamma. De ökade administrativa kraven förefaller således i vissa situationer inte leda till någon skillnad för miljön och för människors hälsa.

Tillväxtverket saknar beskrivningar av vad de ytterligare kraven rent praktiskt skulle innebära för berörda företag. Tillväxtverket saknar även konkreta beskrivningar av på vilket sätt den ytterligare rapportering som skulle läggas på företag skulle leda till förbättringar för miljön och för människors hälsa.

På sida 13 beskriver Naturvårdsverket sin tolkning av överensstämmelsen med EU-rätten och återger preambeln till POPs-förordningen punkt 17. Eftersom det står "bör" och inte "ska" i den preambeln bedömer Tillväxtverket att det går att uppfatta att det är frivilligt för medlemsstater att inkludera avfall som innehåller POPs men inte utgör farligt avfall i registersystemet. Därmed kan Naturvårdsverkets förslag i den delen ses som att förslaget går utöver vad som krävs enligt regelverk från EU. Som framgår ovan efterfrågar Tillväxtverket en beräkning av kostnader för företag till följd av förslaget. Detta är viktigt även för att kunna bedöma hur mycket mer kostnadsdrivande de svenska reglerna blir till följd av förslaget i relation till kostnader för företag i EU-länder som inte inför en sådan regel.

Tillväxtverket saknar jämförelser vad gäller regler för POPs i andra EU-länder. Utan sådan information har beslutsfattare svårt att bedöma i vilken mån de svenska reglerna bör justeras respektive hur omfattande behovet av en översyn av EU-regelverket är.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Anna Johansson. Michael Heuman har varit föredragande. Enhetschef Lena Eckerdal Rimsten har medverkat.

Anna Johansson

Michael Heuman